

NR 81/2015

**POLACY WOBEC PROBLEMU
UCHODŹSTWA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Dwudziestego czerwca obchodzony będzie Światowy Dzień Uchodźcy. Jak podaje Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR)¹, z powodu wojen w Syrii i Iraku oraz innych mniejszych konfliktów kraje uprzemysłowione odnotowały najwyższą od 22 lat liczbę wniosków o przyznanie statusu uchodźcy. Wielu imigrantów (składających później wnioski o status uchodźcy) przybywa nielegalnie, głównie do krajów południowej Europy. W ostatnich miesiącach Unia Europejska postanowiła podjąć skoordynowane działania mające na celu rozlokowanie napływających uchodźców we wszystkich państwach członkowskich. Komisja Europejska proponuje, by Polska przyjęła ponad 2500 uchodźców przybyłych do Europy. W maju, w związku z pojawieniem się tej kwestii w debacie publicznej, zapytaliśmy Polaków o stosunek do uchodźców².

STOSUNEK DO UCHODźCÓW POLITYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁYCH

O poglądy dotyczące przyjmowania przez Polskę uchodźców politycznych pytaliśmy po raz pierwszy w 2004 roku. Jednak mimo upływu ponad dziesięciu lat stosunek Polaków do tej kwestii prawie się nie zmienił. Nadal trzy czwarte badanych (obecnie 76%) uważa, że Polska powinna udzielać schronienia osobom prześladowanym w swoich krajach za przekonania i działalność polityczną. Zmniejszył się jednak odsetek ankietowanych popierających nie tylko doraźną pomoc uchodźcom, ale także pozytywnie nastawionych do ich osiedlania się w Polsce (z 27% w roku 2004 do 22% obecnie). Wzrósł natomiast odsetek badanych uważających, że uchodźcom powinno się udzielać azylu do czasu, kiedy będą mogli wrócić do swojego kraju (z 48% do 54%). Mniej więcej co siódmy ankietowany (15%) sprzeciwia się przyjmowaniu uchodźców politycznych.

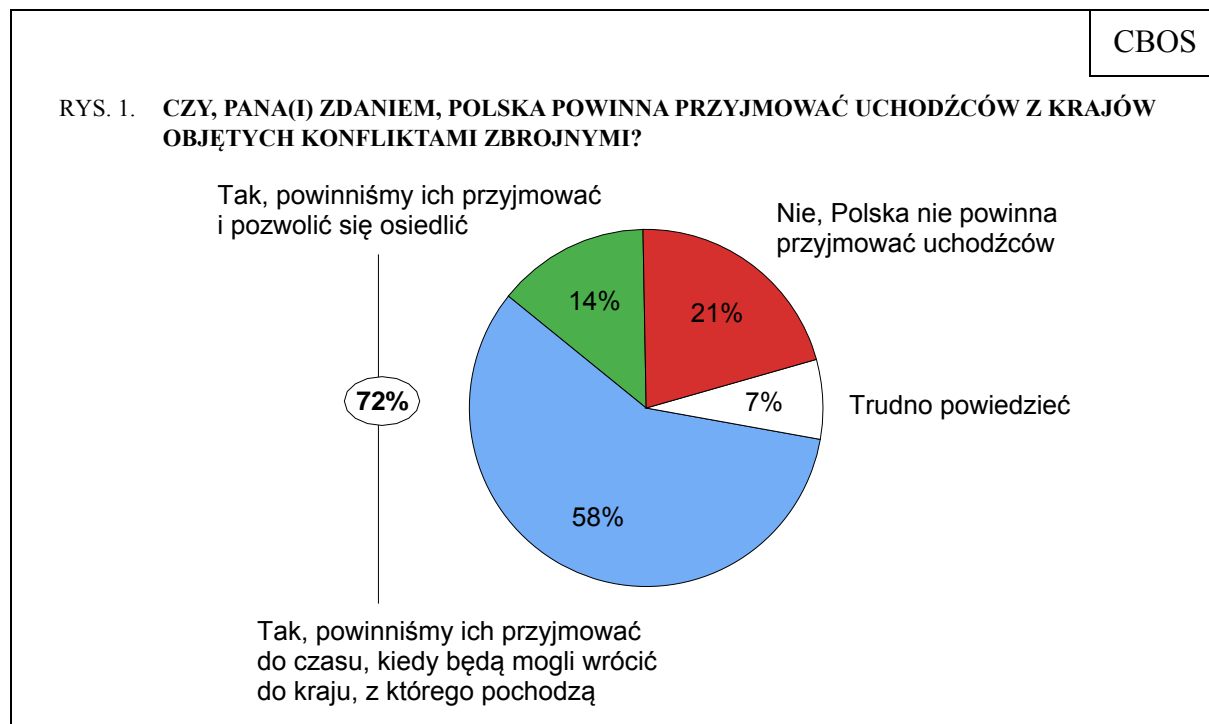
¹ UNHCR (2015) Asylum trends 2014, dostępne: <http://www.unhcr.org/asylumtrends2014/index.html>

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (300) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 14–20 maja 2015 roku na liczącej 1048 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, obcokrajowcy prześladowani w swoim kraju za przekonania i działalność polityczną powinni mieć prawo mieszkać w Polsce?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	2004		2015	
	w procentach			
Tak, powinni mieć prawo przyjechać i się osiedlić	27	75	22	76
Tak, powinni mieć prawo przebywać w Polsce do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	48		54	
Nie	14		15	
Trudno powiedzieć	11		9	

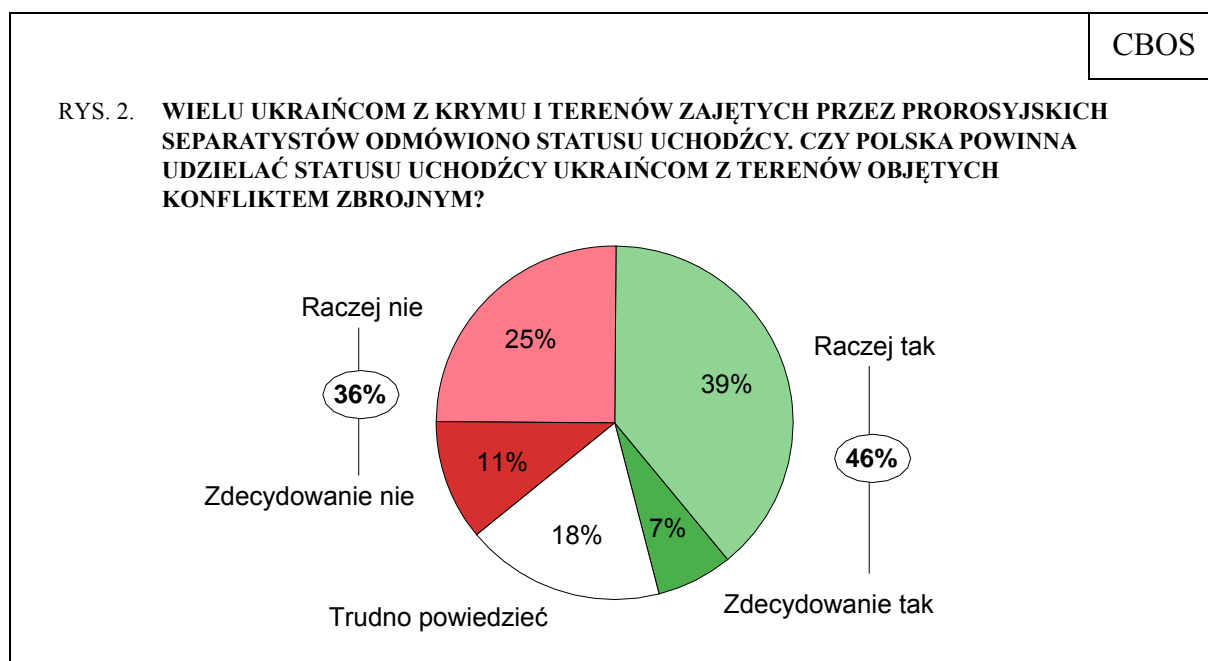
Badani w większości też akceptują pomoc uchodźcom uciekającym z obszarów objętych konfliktami zbrojnymi. W tym przypadku niemal trzy czwarte ankietowanych (72%) opowiada się za udzielaniem im pomocy, tyle że jedynie co siódmy (14%) zgadza się na ich osiedlanie się w Polsce.



Stosunek do uchodźców jest zależny od poziomu wykształcenia i oceny własnej sytuacji materialnej. Im niższe wykształcenie i gorsze warunki materialne, tym częściej badani wyrażają sprzeciw wobec udzielania pomocy uchodźcom zarówno politycznym, jak i pozostałym. Ponadto negatywny stosunek do uchodźców politycznych częściej niż inni deklarują najstarsi respondenci (zob. tabele aneksowe).

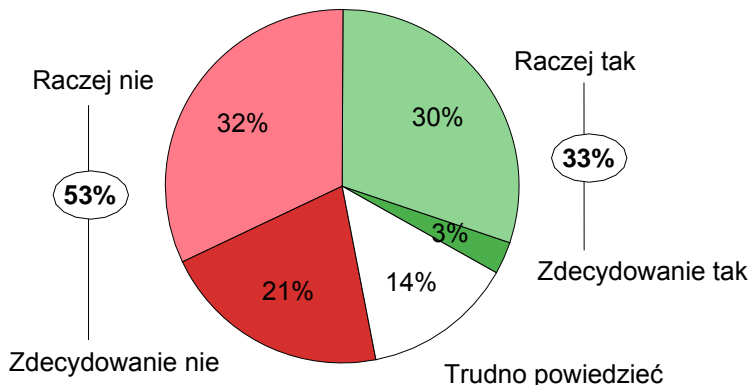
POLACY WOBEC PROBLEMU UCHODŹSTWA

W przeważającej mierze pozytywny stosunek do udzielania pomocy uchodźcom może być jednak w przypadku znacznej liczby badanych czysto deklaracyjny, gdyż odnosząc się do konkretnych sytuacji, w których Polska miałaby włączyć się w międzynarodową pomoc cudzoziemcom, znacznie rzadziej akceptują tego typu zaangażowanie. Prawie połowa respondentów (46%) opowiada się za przyznawaniem statusu uchodźcy Ukraincom z terenów zajętych przez prorosyjskich separatystów, starającym się o taką pomoc w Polsce. Więcej niż jedna trzecia (36%) jest jednak przeciwna przyznawaniu statusu uchodźcy Ukraincom z obszarów objętych konfliktem zbrojnym.



Jeszcze mniej przychylnie respondenci nastawieni są do propozycji przyjęcia przez Polskę części uchodźców napływających do południowej Europy. Co trzeci (33%) uważa, że powinniśmy czuć się zobowiązani do dzielenia się w ramach UE ciężarami związanymi z napływem uchodźców do Europy. Jednak większość (53%) jest przeciwna udzieleniu schronienia w Polsce uchodźcom z Bliskiego Wschodu i Afryki. Trzeba zaznaczyć, że badanie przeprowadzone było przed ogłoszeniem propozycji, by Polska przyjęła ponad dwa i pół tysiąca uchodźców przybyłych do UE, ale już po sugestjach Komisji Europejskiej, by nasz kraj przyjął około tysiąca uchodźców, czyli po pierwszych informacjach o pracach nad takim rozwiązaniem. Co ciekawe, cechy społeczno-demograficzne w niewielkim stopniu różnicują stosunek do tej propozycji (zob. tabele aneksowe).

RYS. 3. DO EUROPY PRZYBYWA WIELU UCHODźCÓW Z PAŃSTW BLISKIEGO WSCHODU I AFRYKI. PRZYBYWAJĄ GŁÓWNIEM DO WŁOCH, KTÓRE NIE SĄ W STANIE PORADZIĆ SOBIE Z TAKĄ LICZBĄ UCHODźCÓW. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLSKA POWINNA PRZYJĄĆ CZĘŚĆ UCHODźCÓW PRZYBYWAJĄCYCH DO EUROPY?



Ponad połowa badanych przeciwnych przyznawaniu statusu uchodźcy Ukraińcom z terenów zajętych przez prorosyjskich separatystów (54%) sądzi, że Polska generalnie powinna udzielać schronienia osobom uciekającym z krajów objętych konfliktami zbrojnymi. Być może ankietowani inaczej interpretują sytuację Ukraińców z tych terenów i – tak jak instytucje państwowe – uważają, że powinni oni szukać schronienia w innych częściach Ukrainy, ale rozbieżności te wskazują także na pewną deklaratywność przy wyrażaniu uogólnionego stosunku do uchodźców.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?	Stosunek do przyznawania statusu uchodźcy Ukraińcom z terenów zajętych przez prorosyjskich separatystów	
	pozytywny	negatywny
	w procentach	
Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlić	23	5
Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	68	49
Nie, Polska nie powinna przyjmować uchodźców	6	42
Trudno powiedzieć	3	4



Generalnie stosunek Polaków do udzielania pomocy uchodźcom jest pozytywny. Sprzeciw wobec ich przyjmowania wyraża zdecydowana mniejszość. Jednak odnosząc się do konkretnych sytuacji, w których Polska miałaby przyznać status uchodźcy określonym grupom, badani częściej mają wątpliwości co do zasadności takiego postępowania. Bardziej przychylnie odnoszą się do przyznawania statusu uchodźcy Ukraińcom z terenów zajętych przez prorosyjskich separatystów niż do przyjęcia przez Polskę uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki.

Opracowała
Katarzyna KOWALCZUK

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, obcokrajowcy prześladowani w swoim kraju za przekonania i działalność polityczną powinni mieć prawo mieszkać w Polsce?				Liczba osób
		Tak, powinni mieć prawo przyjechać i się osiedlić	Tak, powinni mieć prawo przebywać w Polsce do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		22	54	15	9	1044
Płeć	Mężczyźni	22	56	16	7	508
	Kobiety	21	54	15	10	535
Wiek	18-24 lata	32	44	15	9	117
	25-34	25	55	12	8	203
	35-44	19	63	9	9	183
	45-54	23	56	15	7	165
	55-64	20	58	18	5	186
	65 lat i więcej	15	49	23	13	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	55	19	9	414
	Miasto do 19 999	26	54	16	4	154
	20 000 - 99 999	26	53	13	8	194
	100 000 - 499 999	20	53	15	12	170
	500 000 i więcej mieszk.	27	59	5	8	111
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	43	26	16	215
	Zasadnicze zawodowe	16	60	17	6	256
	Średnie	25	57	13	5	321
	Wyższe	29	55	6	9	252
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	60	3	5	122
	Średni personel, technicy	17	62	11	10	35
	Pracownicy adm.-biurowi	28	47	7	18	70
	Pracownicy usług	11	65	20	5	62
	Robotnicy wykwalifikowani	18	62	14	6	104
	Robotnicy niewykwalifik.	14	55	24	7	61
	Rolnicy	12	75	9	4	44
	Pracujący na własny rach.	22	60	9	9	44
	Bezrobotni	20	57	17	6	103
	Emeryci	17	48	21	13	212
	Renciści	26	42	25	6	71
	Uczniowie i studenci	40	36	11	13	54
	Gospodynie domowe i inni	21	57	17	5	62
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	12	55	25	8	163
	Od 650 do 999 zł	26	50	16	8	132
	Od 1000 do 1399 zł	22	51	22	5	160
	Od 1400 zł do 1999 zł	19	64	9	8	122
	2000 zł i więcej	27	59	9	5	198
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	50	22	9	150
	Średnie	19	55	17	9	435
	Dobre	25	56	11	8	459
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	48	22	6	53
	Raz w tygodniu	21	57	13	9	464
	1-2 razy w miesiącu	19	52	16	13	151
	Kilka razy w roku	21	56	16	8	214
	W ogóle nie uczestniczy	25	51	18	6	156
Poglądy polityczne	Lewica	27	55	13	5	156
	Centrum	24	56	13	8	332
	Prawica	22	60	13	5	349
	Trudno powiedzieć	14	45	23	18	207

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?				Liczba osób
		Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlić	Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	Nie, Polska nie powinna przyjmować uchodźców	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		14	58	21	7	1046
Płeć	Mężczyźni	14	60	22	4	509
	Kobiety	14	55	20	11	536
Wiek	18-24 lata	21	50	23	6	117
	25-34	15	57	23	5	204
	35-44	15	62	15	9	183
	45-54	14	66	15	4	165
	55-64	10	61	23	7	186
	65 lat i więcej	12	49	26	13	191
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	60	22	8	416
	Miasto do 19 999	14	59	23	5	154
	20 000 - 99 999	15	53	24	9	194
	100 000 - 499 999	17	54	21	8	170
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	20	63	11	6	111
	Podstawowe / gimnazjalne	11	44	32	13	216
	Zasadnicze zawodowe	12	59	24	5	256
	Średnie	14	62	17	6	322
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	19	62	13	7	252
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	24	61	10	5	122
	Średni personel, technicy	13	55	24	8	35
	Pracownicy adm.-biurowi	18	56	16	9	70
	Pracownicy usług	13	59	25	3	62
	Robotnicy wykwalifikowani	10	71	13	6	105
	Robotnicy niewykwalifik.	9	50	39	2	61
	Rolnicy	10	69	17	4	44
	Pracujący na własny rach.	8	71	11	11	44
	Bezrobotni	10	59	27	4	103
	Emeryci	12	52	23	12	213
	Renciści	20	42	30	8	71
Dochody na jedną osobę	Uczniowie i studenci	24	51	18	8	54
	Gospodynie domowe i inni	9	61	21	9	62
	Do 649 zł	6	58	29	7	164
	Od 650 do 999 zł	12	57	24	6	133
	Od 1000 do 1399 zł	18	52	22	8	160
Ocena własnych war. mater.	Od 1400 zł do 1999 zł	10	62	25	4	122
	2000 zł i więcej	19	64	14	3	198
	Złe	10	53	31	6	151
Udział w prakt. religijnych	Średnie	12	57	21	10	436
	Dobre	17	60	17	6	459
	Kilka razy w tygodniu	17	55	21	7	53
	Raz w tygodniu	14	58	21	7	465
	1-2 razy w miesiącu	12	55	22	11	151
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	13	61	19	7	216
	W ogóle nie uczestniczy	17	57	22	4	156
	Lewica	16	56	24	4	156
Poglądy polityczne	Centrum	16	61	17	5	332
	Prawica	13	59	22	6	349
	Trudno powiedzieć	11	50	23	15	209

Tabela 3

		Wielu Ukraińcom z Krymu i terenów zajętych przez prorosyjskich separatystów odmówiono statusu uchodźcy. Czy Polska powinna udzielać statusu uchodźcy Ukraińcom z terenów objętych konfliktem zbrojnym?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		46	36	18	1045
Płeć	Mężczyźni	48	40	12	509
	Kobiety	44	33	23	536
Wiek	18-24 lata	46	35	19	117
	25-34	44	36	19	204
	35-44	54	30	17	183
	45-54	47	37	17	165
	55-64	45	39	16	186
	65 lat i więcej	39	41	20	191
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	40	18	416
	Miasto do 19 999	43	41	15	154
	20 000 - 99 999	46	35	19	194
	100 000 - 499 999	44	35	21	170
	500 000 i więcej mieszk.	65	19	16	111
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	37	40	23	216
	Zasadnicze zawodowe	43	41	16	256
	Średnie	44	37	19	321
	Wyższe	58	27	15	252
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	27	13	122
	Średni personel, technicy	40	47	13	35
	Pracownicy adm.-biurowi	47	24	29	70
	Pracownicy usług	45	40	16	62
	Robotnicy wykwalifikowani	55	30	15	105
	Robotnicy niewykwalifik.	24	54	21	61
	Rolnicy	39	39	23	44
	Pracujący na własny rach.	55	36	9	44
	Bezrobotni	40	45	15	102
	Emeryci	41	38	20	213
	Renciści	46	41	13	71
	Uczniowie i studenci	48	24	28	54
Gospodynie domowe i inni	47	35	18	62	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	42	11	163
	Od 650 do 999 zł	46	34	20	133
	Od 1000 do 1399 zł	40	42	18	160
	Od 1400 zł do 1999 zł	44	40	16	122
	2000 zł i więcej	59	31	10	198
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	46	16	151
	Średnie	42	39	19	435
	Dobre	51	31	18	459
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	33	12	53
	Raz w tygodniu	46	35	20	464
	1-2 razy w miesiącu	40	34	25	151
	Kilka razy w roku	47	38	15	216
	W ogóle nie uczestniczy	46	41	13	156
Poglądy polityczne	Lewica	52	35	12	156
	Centrum	51	34	15	332
	Prawica	47	38	16	348
	Trudno powiedzieć	30	38	31	209

Tabela 4

		Do Europy przybywa wielu uchodźców z państw Bliskiego Wschodu i Afryki. Przybywają głównie do Włoch, które nie są w stanie poradzić sobie z taką liczbą uchodźców. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjąć część uchodźców przybywających do Europy?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	53	14	1047
Płeć	Mężczyźni	29	62	9	509
	Kobiety	36	46	18	538
Wiek	18-24 lata	39	52	9	117
	25-34	25	59	15	205
	35-44	36	50	14	183
	45-54	39	51	10	165
	55-64	27	57	16	186
	65 lat i więcej	34	50	16	191
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	58	14	418
	Miasto do 19 999	33	58	9	154
	20 000 - 99 999	33	51	15	194
	100 000 - 499 999	38	48	14	170
	500 000 i więcej mieszk.	39	42	18	111
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	29	52	19	216
	Zasadnicze zawodowe	27	60	13	256
	Średnie	33	57	10	323
	Wyższe	42	43	15	252
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	41	43	16	122
	Średni personel, technicy	26	66	7	35
	Pracownicy adm.-biurowi	28	45	26	70
	Pracownicy usług	36	58	7	62
	Robotnicy wykwalifikowani	29	59	12	105
	Robotnicy niewykwalifik.	17	73	10	61
	Rolnicy	22	59	19	44
	Pracujący na własny rach.	30	66	4	44
	Bezrobotni	35	51	13	103
	Emeryci	32	50	18	213
	Renciści	33	55	12	71
	Uczniowie i studenci	46	44	10	54
Gospodynie domowe i inni	42	50	8	63	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	27	59	14	165
	Od 650 do 999 zł	29	57	15	133
	Od 1000 do 1399 zł	36	49	15	160
	Od 1400 zł do 1999 zł	34	57	9	122
	2000 zł i więcej	43	49	8	198
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	54	15	151
	Średnie	28	56	16	436
	Dobre	38	51	11	460
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	44	10	53
	Raz w tygodniu	33	53	15	466
	1-2 razy w miesiącu	30	54	15	151
	Kilka razy w roku	30	58	12	216
	W ogóle nie uczestniczy	35	52	13	156
Poglądy polityczne	Lewica	39	51	11	157
	Centrum	37	52	11	332
	Prawica	29	59	12	349
	Trudno powiedzieć	28	48	24	209